

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460518

8. De Dilationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61781)

TITULUS VIII.

De Dilationibus.

SUMMARI A.

1. Dilationis definitio. 2. usq. 8. præcipua ejus species 8. 9. 10. Datur vel à lege, vel à judice.
11. Dilationes etiam in causis spiritualibus concedende sunt.
12. Quot dentur in causis civilibus. 13. quot in criminalibus?
14. 15. Quomodo dilatio indulgeatur. 16. & ob quem finem?
17. Concessa uni parti, prodest etiam alteri.
18. Excusat à pœna & mora. 19. Elapsa perimit actum, qui in assignato termino fieri debuit.
20. & seqq. Qui dies data dilationi imputentur?

Post Juramentum calumniæ utrinque præstitum litigantes petere solent dilationes.

§. I.

Definitur Dilatio, quòd sit justum temporis intervallum, quod ad actum judicialem peragendum actori, vel reo conceditur. P. Engel h. t. n. 1.

§. II.

Dividitur principaliter in Dilationem Citatoriam, Deliberatoriam, Probatoriam, seu preparatoriam, & executoriam.

Citatoria dicitur, quæ reo datur ad comparendum in judicio; qui si citatus primò non compareat, secundò & tertio citandus est, interposito inter singulas citationes termino saltem 10. dierum. l. 69. ff. de Judiciis. Adde: saltem: quia plures volunt, 10. dies inter singulas citationes auctas esse ad 30. juxta Novel. 112. c. 3. & auth. qui semel C. quomodo & quando. Pro ternis tamen citationibus potest Judex, si causa justa subsit, uti unicà peremptorià. c. 6. & ult. de Dolo. & contum. Panorm. in c. 1. & ult. & ibid. Gloss. h. t. At terminus propterea coarctari non debet, sed ad minus 30. dierum concedi: quia talis citatio peremptoria æquivalet tribus simplicibus.

003

172.

tio à parte rei eadem pœnâ punitur. Nec satisfaciunt Adversarii, dum dicunt, contumaciam procuratoris nocere quidem principali in rebus parvi præjudicii, non verò in iis, quæ sunt magni præjudicii, sicuti est ista pœna non jurantis de calumnia: aperte namque constat ex d. c. fin. quòd noceat etiam quoad hanc pœnam, cum aliàs ratione contumaciæ pro confesso habendus non foret. Deinde cum jura velint, ut procurator quoque juret de calumnia in animam propriam, videntur eò ipsò hoc velle cum effectu hujus juramenti, & sub illa pœna, sub qua alioquin præstari jubetur: verba enim legum cum effectu accipi debent. Accedit, quòd aliàs nullus cum Procuratore contraheret, vel litigaret, si propter ejus gesta principalis non obligaretur in suum præjudicium, sed tantum in favorem: atque eò ipsò semper foret deterioris conditionis, qui in persona propria, quam qui per procuratorem litigaret, vel contraheret; quod à ratione & æquitate alienum est. Et si procurator per factum suum Domino prodesse potest, idque, quod consecutus est, restituere debet, licet à parte rei debitum non fuerit, juxta l. qui proprio 46. §. procurator. 4. ff. de Procuratorib. cur non etiam obesse poterit? Imò in l. 10. in fin. ff. de Pactis. disertè habetur, pactum procuratoris nocere principali, & prodesse.

Verum licet hæc sententia de jure verior sit, benignior tamen est, quòd principali propter procuratorem jurare recusantem causa non statim abjudicari debeat, ne procuratoris contumaciâ nimium gravetur; sed quòd sufficiat, si propterea procurator pœnâ pecuniariâ punitur, eique audientia denegetur, sicuti advocato arg. l. rem non novim. & seq. C. de Judiciis. Gail. 1. observ. 89. n. 3. & 4. Blumen in Process. Cam. in. 72. n. 15.

l. 72. ff. de Judiciis. l. 8. C. Quomodo & quando Judex &c. Panormit. in d. c. 1. a. 9. b. r.

3 *Deliberatoria* est, quæ datur reo, ut visò actoris libellò secum deliberet, an cedere, an contendere velit; & ideo si reus per litteras citatorias plenè instrui poterit, veluti si libellus citationi fuerit inferus, non conceditur ei dilatio ad deliberandum, sed illicò ad litis contestationem proceditur: quia jam intra terminum citationum deliberare potuit. c. 2. & ibi Laym. h. r. Et hujusmodi dilationis tempus de Jure Novellarum est 20. dierum à portoreo per actorem libello. *auth. offeratur. C. de Litis contest. Novel. 53. c. 3.*

4 Dixi autem: *Dilationem deliberatoriam dari reo*: actori enim dari nequit, quia paratus venire debet, & non primum post citationem rei deliberare, an & quâ ratione causam suam prosequi velit. l. 2. C. h. r. neque dilatio conceditur ad id, de quo aliquem instructum esse oportet per c. 3. h. r.

5 *Dilatio probatoria* est, quæ actori ad suam intentionem, & reo ad exceptionem suam probandam conceditur. c. 1. b. r. Cujus spatium lex ita moderata est, ut si ex ea provincia, in qua lis agitur, sint producendi testes, aut instrumenta, non amplius, quàm tres menses indulgeantur; si ex aliena, continenti tamen, non ultra sex; si ex ultramarina, non ultra novem. l. 1. & ult. C. h. r. *Novel. 69. c. 2.*

6 Denique *Dilatio Executoria* est, quæ in judiciis personalibus condemnato indulgetur ad satisfaciendum, & est quatuor mensium. c. 26. de Officio Deleg. l. 2. & 3. C. de Usuris rei iudicata. Hæc autem dilatio locum non habet in judiciis realibus: quia res sua cuius statim restituenda est, nec sine peccato vel ad tempus Domini invito detineri potest: neque etiam in causis

criminalibus: nam in his executio non differtur, nisi certis casibus notatis per Hostiens. in Sum. r. de Offic. Deleg. §. que jurisdictionis. & quamvis. veluti cum Princeps jubet aliquem acrius puniri: cum mulier prægnans damnatur ad mortem: cum damnatur servus ratiociniis obligatus: cum legato assignanda est insula &c.

Præter has dantur & aliæ dilationum species, ut experiundoria, representatoria, sistoria, defensoria, denunciatoria, electoria, inquietatoria, inchoatoria, revocatoria, feriales, restitutoria, exceptoria, dubitatoria, desinatoria, appellatoria, prosecutoria, supplicatoria, solutoria, quarum meminit Nicol. Calvol. in comm. conclus. §. 10. conclus. 1. n. 3. Nos verò earum explicationem ad competentes Titulos remittimus.

§. III.

Causa efficiens dilationis est *Lex* aut *Judex*: omnis enim dilatio vel à Lege, vel à Judice datur. l. 4. C. h. r. Gonzal. in c. fin. Eod. n. 3.

A *Lege* datur dilatio, quoties absque ministerio hominis lex, seu statutum assignat terminum, veluti in dilatione data ad appellandum, & ad appellationem prosequendam: & in dilatione concessa ad petendam restitutionem in integrum; quæ dilationes non possunt per judicem abbreviari, aut prorogari ex quavis causa. Ang. in l. si ea qua n. 2. & 4. C. Qui accusari non poss.

A *Judice* verò datur, cum imple pro rei, seu causæ qualitate, personarumque conditione, locive distantia ex provisione, aut permissione legis terminum ad actum judicalem præscribit: tametsi enim à Jure certa dilationum tempora statuta reperiantur, eaque Judex ordinariè sequi debeat, potest tamen maximè spectato jure

Canonico & Camera, achodierna consuetudine secundum exigentiam causæ, & pro varietate circumstantiarum quandoque restringere, quandoque prorogare, per c. 1. & ibi Barb. in Collect. h. r. c. 5. & ult. de Appell. l. 2. ff. de Re. Jud. Gail. 1. observ. 53. num. 20. & observ. 91. num. 13. Maranta. p. 6. r. de Dilat. n. 15. Hostiens. h. r. n. 2. Quod si tamen Judex concedat dilationes nimis breves, aut largas, justa est causa appellandi. d. c. 1. & ibi Laterpp. h. r. Gail. d. Observ. 53. n. 16.

§. IV.

11 *Objectum* Dilationis sunt actus judiciales cujuslibet causæ tam civilis, quam criminalis, tam spiritualis, quam profanæ: licet enim in spiritualibus, seu Ecclesiasticis causis superflua dilationes amputandæ sint. Clem. sap. de V. S. Trid. sess. 25. c. 10. in fin. de Reform. tamen quæ necessariae sunt ad veritatis indagacionem, magis etiam in his quam in aliis causis debentur, cum in foro Ecclesiastico, præsertim si causa spiritualis agatur, veritas & æquitas præ oculis habenda sit per text. in c. 1. & ibi Laym. n. 1. h. r.

12 Hujus loci est celebris illa *questio*: quot dilationes dari possint ad probandum?

Dico I. in causis civilibus regulariter non nisi unicam in singulis judiciis actibus, singulisque negotiis emergentibus dilationem dari posse v. g. si instrumenti producendi causâ dilatio concessa est, eâ elapsâ alia concedi nequit, & si producturus nondum produxit, postea non auditur, reusque absolvitur. l. 7. ubi id docet Baldus. l. fin. ff. de Fer. l. 1. & ibi Bart. C. h. r. Gail. l. 1. observ. 91.

Dixi: regulariter non nisi unicam dilationem dari posse: fallit enim, si pars litigans justum impedimentum allegando, & probando, quò minùs intra præfixum tempus testes, instrumenta, vel alia probationum adminicula adducere potueris,

aliam novam dilationem petat: quia tunc causâ plenè cognitâ secunda, & tertia. d. l. 7. ff. de Feriis c. 4. de Except. quin & quarta concedi potest, non aliter tamen nisi cum solennitate legali; hoc est, cum cognicione legitimæ causæ petendi, & editò juramento, quòd non malitiosè petatur. c. in causis 15. de Testam. junctâ Gloss. V. productione. Novel. 100. c. 4. Ulterior verò, seu quinta dilatio nunquam dari solet. auth. at qui semel. C. de Prob. ut litium denique aliquando finis sit. l. 11. C. de Judiciis. pendendis tamen quartæ dilationis prorogatio peti, & indulgeri potest, sed cum eadem solennitate, quâ ipsa quarta dilatio: nempe eam pendens debet similiter jurare, se non malitiosè talem prorogacionem petere. Myns. cent. 1. observ. 72. in fine. atque ita in Camera praticari, testatur Gail. 1. observ. 91. n. 2. & 20.

Dico II. in causis criminalibus, duas dilationes accusatori, & tres reo dari posse causâ cognitâ, & modò præsumi non possit, malitiosè peti. l. fin. junctâ Gloss. ff. de Feriis. Accusatori ob difficultatem probationum, quæ debent esse luce meritiatâ clariores l. fin. C. de Prob. Reo ob favorem defensionis: satius enim est nocentem dimittere, quam innocentem condemnare. l. 5. in f. ff. de Pœnis. & ideo etiam tres reo, & duæ tantum accusatori conceduntur. Excipitur vulgò causa adulterii, in qua nulla dilatio danda est. l. in crimine 41. ff. ad L. Ful. de Adult. Verum si excutiamus legem illam, inveniemus concordare cum d. l. ult. ff. de Feriis. nam cum in utraque Paulus dicat, dilationem causâ cognita dari, cur adulterium à reliquis criminibus separetur?

§. V.

Forma Dilationis consistit in designatione certi temporis, & termini ad actum in judicio expediendum; quæ, si ab arbitrio Judicis dependeat, aliter fieri non debet, quam

quàm à Judice sedente pro tribunali, præviã causæ cognitione, & utrâque parte præsentente. *l. 4. C. h. t. l. fin. & ibi Gloss. ff. de Ferris c. ult. §. à Judice. causâ 3. q. 3. aded, ut sine causæ cognitione datâ dilatione, ea, quæ intra illam fiunt, sint nulla. Stiatic. præct. observ. c. 7. n. 16. Bartol. in d. l. fin. n. 7. Jalon. ibid. n. 23.*

- 15 An autem valet concessio dilationis facta uni parti absente altera, sub conditione futuræ ratihabitionis, quam deinde altera pars ratam habet: disputat in utramque partem Durandus. *h. t. §. 2. num. 2.* Ego affirmare non vereor: generale enim est, quòd actus invalidus confirmetur ratihabitione ejus, in cujus favorem invalidus est. Menoch. *consil. 366.* Deinde si concessio alligetur Patris absentis ratihabitioni, nihil illi præjudicatur, nec favor illi à jure concessus læditur, cum possit contradicere, & dilationem reddere nullam; imò potest talis concessio dilationis in ejus commodum facta esse, & ideo huic commodo non debet ejus absentia obesse, ne quod in favorem illius introductum est, in ejus dispendium detorqueatur. *l. quod favore. 6. C. de Legib. Ummius in process. judit. disp. 7. th. 5. num. 17.*

§. VI.

- 16 *Finis*, ob quem indulgetur dilatio, est, ut veritate rerum salvâ litigantes idoneum habeant spatium, quò se deliberare, & ad judicium instruere possint, per *l. 1. in V. spatium instructionis C. h. t. c. fin. in V. temporis spatium, ut poterit deliberare. Eod. §. VII.*

- 17 *Effectus* dilationis est I. quòd uni concessa prosit etiam alteri, & utrique habetur communis, quamvis enim dilaciones pleræque Judici sint arbitrariæ, tamen semper æqualitas inter actorem & reum servari debet, ut quantum temporis actori datur,

tamundem concedatur reo. Textus & exemplum est in *l. petenda 6. C. de Temp. in integr. rest.* ubi actori petenti in integrum restitutionem circa finem quadriennii dilatio denegatur: sibi enim imputer, quòd tam diu expectaverit; reo autem pro sua defensione dilatio conceditur: quia in ipsius potestate non steterat, quando conveniretur. Hac tamen dilacione datâ reo, etiam actor utetur, aded ut reus ipse data semel dilacioni renuntiare nequeat, etiam re integrâ secundum Baldum in *d. l. petenda* Cujus ratio est, quòd in ipsa datione dilacionis ad petitionem rei actori jus questum sit, quòd proinde ipsò invito amplius tolli non potest.

Alter effectus dilationis est, quòd excuset à pœna & mora, eaque durante Judicis officium acquiescere, nihilque super articulo, super quo data est dilatio, validè innovari, aut agi possit. *c. praterea h. t. l. 3. & ibi Ang. n. 1. C. Eod.* Unde si ante 20. dies pro termino deliberatorio competentes litis contestatio fiat, nulla & pro inutili habenda est juxta *Novel. 53. c. 3. ad fin.*

Tertius dilationis effectus est, quòd, dum lapsus fuerit terminus, seu dies in ea præfixus, primat actum, qui in assignato dilacionis termino fieri debuit, ita ut Judex statim ad ulteriora procedere possit, nec opus sit, prius pronuntiare dilacionem finitam esse: satis enim hoc ipso facto, & in actu exercito declaratur teste Bartol. in *l. d. procedente. 4. num. 4. C. h. t.* Sed

Quæres I. Utrum datò terminò dilacionis imputetur dies, à qua incipit? Quidam affirmant, eò quòd tempus de momento in momentum computari debeat. *l. 3. §. minorem. ff. de Minoribus. l. 1. §. 5. ff. Quando appelland. sit.* Et cum hoc procedat in dilacione legis, quantò magis in dilacione hominis: mitius enim agitur cum

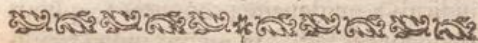
lege, quàm cum homine. arg. l. 23. in princ. & ibi Gloss. ff. de Recept. qui arbitr. luntque dilationes strictissimè interpretandæ. l. 1. C. h. t. l. 2. in princ. C. de Temporib. appell. Econtra alii, & plerique volunt, diem datæ dilationis eximendum esse à termino, ut qui intelligitur de diebus proximis arg. c. frequens. 1. de Restit. spoliat. in 6. c. pia. 1. de Except. in 6. l. cum qui in princ. ff. de Verb. oblig. Eàmque sententiam communem dicit Jason in l. 1. num. 20. ff. Si quis cautionib. & in Camera receptam scribit Mysling. cent. 5. observ. 15. n. 4. ubi respondet ad rationem adductam, tempus computari de momento ad momentum, postquam currere cœpit. Ego existimem, hac in re quid actum sit, esse inspiciendum, id est, & verba, & mentem assignantis dilationem.

21 *Quæres II.* An in terminum dilationis etiam veniant dies feriati, qui interea occurrunt; an verò excipiantur? R. de rigore juris nullam diem excipi, etiamsi forte feriæ extraordinariæ, seu repentinæ incidant: quia cujuslibet dilationis tempus continuum est, non utile. d. l. 3. C. h. t. Beneficio tamen restitutionis in integrum supervenientes feriæ repentinæ suppleuntur, & locò illarum totidem alii dies substituuntur juxta l. sed etsi 26. §. 7. ff. Ex quib. caus. major. eò quòd similes feriæ ex neutra parte prævideri potuerint. Quin ex justa causa hodie quoque feriæ ordinariæ eximi possunt à Judice, maxime si valde multæ incidant, eum illius arbitrio pleraque circa dilationes relicta sint, ut dictum num. 10.

22 *Quæres III.* Num postremus dies termini computetur in termino, ita ut adhuc totus illi cedat, cui pro termino fuit assignatus? Quod affirmo, ita quidem, ut ultimo etiam illo die comparere possit, & illud prosequi, pro quo concessa est dilatio

KÖNIG IN DECRET. LIB. II.

per l. 1. §. 9. ff. de Successorio edicto. l. patet. 30. §. 1. ff. ad Leg. Jul. de adult. & deducitur ex §. omnis stipulatio. 2. Instit. de verb. oblig. ubi habetur, quòd si solutio incertum diem fuit promissa, totus adhuc ille dies solventis arbitrio tribui debeat. Cujus ratio est: quia in simili casu dies adjicitur differendæ executionis causâ: neque dandum vel faciendum esse omissum dici potest, priusquam totus ille dies præterierit. Limita: nisi dies ultimus dilationis, & pro termino assignatus sit dies feriatus: quia tunc continet prorogationem temporis, intra quod compareat, neque involvit ultimum diem, eò ipsò, quòd juridicus non sit.

TITULUS IX.

De Feriis.

SUMMARIA.

1. Feriarum etymologia. 2. Synonymia. 3. Definitio. 4. Et divisio.
5. Usque 9. Quis ferias constituat?
9. Die feriato prohibentur actus judiciales. 10. non tamen actus voluntaria jurisdictionis. 11. 12. 13. Non citatio. 14. Non examen testium.
15. Non appellatio. 16. Bene autem arbitrium. 17. Et executio sententiæ.
18. In feriis sacris prohibentur quoque opera servilia. 19. Non liberalia. 20. Aus naturalia.
21. Quod quantum sit tempus feriarum?
22. 23. Quas ferias observare oporteat, num Judicis vel partium?
24. Finis feriarum.
25. Actus judiciales facti die feriato sunt invalidi. 26. Nisi necessitas. 27. Vel pietas. 28. Vel renuntiatio intercedat.

Dilationibus affines sunt feriæ judiciales; à quibus tamen differunt, quòd intra dilationum tempora peragi possint, imò debeant actus judiciales, ad quos perageandos conceduntur, tempore verò feriarum nullus contentiosæ jurisdictionis actus exerceri queat. Vallen. h. t. n. t.

Pp

§. I.